

ČÍTANKA

PRO 2. ROČNÍK ZŠ

METODICKÝ LIST KE ZVUKOVÉMU CD

I. Materiál

Materiál, který nabízí naše zvukové CD, je dvojího typu. Jedná se o:

- a) čtené texty, velkou převahou beletristické,
- b) písně.

a) Čtené texty, velkou převahou beletristické

V první kategorii, která převažuje, najdeme dvě podskupiny.

aa) Především texty, které jsou uvedeny už v čítance. Nahrávka ovšem není omezena rozsahem, a nabízí tedy texty nekrácené, jejich úplné znění. Sem patří nahrávky:

- č. 2 – Astrid Lindgrenová: *Pipi slaví narozeniny* (Č2, s. 22)
- č. 4 – Rudolf Čechura: *Maxipes Fík u protinožců* (Č2, s. 30)
- č. 6 – Astrid Lindgrenová: *Začíná nám zase škola* (Č2, s. 43)
- č. 9 – František Nepil: *Jak prospali naschválníci první noc na tábořišti* (Č2, s. 90)
- č. 10 – Michal Černík: *Kdo získá zlatou medaili* (Č2, s. 102)
- č. 11 – Ludvík Středa: *Špatně utajená tajnost* (Č2, s. 125)

bb) Druhou, menší podskupinu představují texty, které z čítankového repertoáru vycházejí či ho doplňují nebo rozšiřují:

- č. 5 – Karel Jaromír Erben: *Otesánek* přidává k moderní Hrubínově veršované pohádce o Otesánkovi a Žáčkově básni se stejným motivem, které čítanka obsahuje (Č2, s. 37), úplné znění klasické Erbenovy pohádky, z něhož Hrubínovo i Žáčkovo zpracování vychází a s jehož znalostí se u žáků počítá;
- č. 3 – Jiří Žáček: *O Červené karkulce* uvádí moderní autorské zpracování klasického pohádkového motivu o Karkulce a souvisí tak s Hrubínovým zpracováním téhož motivu, které je obsaženo v čítance (František Hrubín: *Červená karkulka*, Č2, s. 24);
- č. 12 – *Jazykolamy* – repertoár jazykolamů uvedený v čítance pouze rozšiřuje.

b) Písně

Podobnou skladbu má i repertoár zařazených písní.

Některé jsou obsaženy v čítance:

- č. 1 – *Kde domov můj* (Č2, s. 18);
- č. 7 – Jiří Žáček: *Co mě baví* (Č2, s. 57).

Jiné jen z čítankových lekcí vycházejí či na ně navazují:

- č. 8, která zahrnuje dvě koledy (*Narodil se Kristus Pán*, *Nesem vám noviny*; mají vztah ke koledám uváděným v Č2, s. 84).

II. Práce s nahrávkami

Převážná většina nahrávek textů plní trojí funkci:

- a) **Zpřístupňují žákům delší texty** spojené s čítankou a pracovními sešity, a to formou snáze vnímatelnou. V druhém ročníku žáci sami čtou stále ještě pomalu; přečíst s porozuměním delší souvislý text by pro ně bylo velmi náročné na čas i soustředění, pro slabší čtenáře demotivující. Poslech jim takové potíže nedělá a trvá kratší dobu. S tímto typem využití počítáme zejména u textů, které se k čítankovým textům přímo vážou a doplňují je. Pracujeme-li s texty takto, je účelné zařadit jejich poslech např. po přečtení úryvku v učebnici a provedení navazujících cvičení.
- b) Všechny texty, čítankové i ty, které v čítance obsaženy nejsou, můžeme využívat k rozvíjení **pozorného a soustředěného naslouchání**. Je to účelné u textů uvedených v čítance, protože je žáci znají, a je tedy pro ně snazší slyšený text sledovat a reagovat např. na výskyt určitého zadaného výrazu nebo informace; jde o analogii nácviku vyhledávacího čtení; můžeme proto použít a vytvořit i analogická cvičení – řadu námětů uvádíme v čítance, pracovních sešitech a v příručce učitele.
Jen zdánlivě obtížnější je nácvik **naslouchání s porozuměním**. Žáci se sice nemohou k mluvenému textu vracet (jako je tomu u textu psaného), ale na druhé straně mají s nasloucháním a zpracováním slyšených informací dlouhou zkušenost a zpracovávají slyšený text podstatně rychleji než psaný a zpravidla bez větších obtíží. (Nemusí být ovšem zvyklí soustředěně naslouchat např. složitějším či rozsáhlejším textům.)
Nácvik naslouchání s porozuměním můžeme provádět např. tak, že po vyslechnutí textu žáky požádáme o odpovědi na otázky k jeho obsahu nebo formálním rysům, o doplnění určitých konkrétních informací do písemné osnovy, o ústní nebo písemnou reprodukci.
- c) Třetí funkce textů na CD je spojena s tím, že nahrávky představují **výslovnostní vzor**, resp. vzor výrazného čtení. Učitel je tedy může použít přímo jako příklad k nápodobě nebo na nich může některé důležité rysy výrazného čtení (např. kladení pauz, práci s intonací, tempem) užitečně demonstrovat. Pokud využíváme nahrávky tímto způsobem, předřazujeme samozřejmě poslech textu navazujícím cvičením směřujícím k výraznému čtení, hlasitému čtení textu v čítance apod.

Všechny uvedené typy využití platí v zásadě o textech prozaických i písňových; u písní ovšem vystupuje do popředí také jejich hudební složka, lze jich tedy využít také k hudební výchově.

III. Povaha nahrávek

Aby nahrávky mohly adekvátně plnit svou didaktickou funkci, využilo nakladatelství profesionálních nahrávek a služeb špičkových profesionálů: herců a pěveckého sboru. Na CD byla zařazena jednak nahrávka už hotová a dříve zveřejněná, neboť lze předpokládat, že ji děti v této podobě znají (*Maxipes Fík Josefa Dvořáka*), jednak byly některé nahrávky nově pořízeny za účasti špičkových profesionálních herců Martina Stránského a Andrey Černé (např. *Pipi slaví narozeniny*, *Otesánek*, *Špatně utajená tajnost*).

Nahrávky písní byly pořízeny Plzeňským dětským sborem.

Všechny nahrávky zařazené na CD byly vybrány a zpracovány velmi pečlivě, s ohledem na potřeby škol, učitelů a zvláště žáků.